

**VILNIAUS TURIZMO INFORMACIJOS CENTRAS /
VILNIUS TOURIST INFORMATION CENTRE**

Pagrindinis biuras / Main Office

Vilniaus 22, LT-01119 Vilnius
Tel. +370 5 262 9660
Faks. / Fax +370 5 262 8169
El. paštas: / E-mail: tic@vilnius.lt, tourism@vilnius.lt

Darbo laikas:

*lapkritį–kovą I–V 9.00–18.00, VI 10.00–16.00, VII nedirbame;
balandį–spalį I–V 9.00–18.00, VI–VII 10.00–16.00*

Working hours:

*November–March: I–V 9.00–18.00, VI 10.00–16.00, VII closed;
April–October: I–V 9.00–18.00, VI–VII 10.00–16.00*

Didžioji 31, LT-01128 Vilnius
(Vilniaus rotušė) / (Town Hall)
Tel. +370 5 262 6470
Faks. / Fax +370 5 262 0762
El. paštas / E-mail: turizm.info@vilnius.lt

Darbo laikas / Working hours: I–V 9.00–18.00, VI–VII 10.00–16.00

Geležinkelio 16, LT-02100 Vilnius
(Geležinkelio stotis) / (Railway station)
Tel. / Fax +370 5 269 2091
El. paštas / E-mail: tic3@vilnius.lt

Darbo laikas / Working hours: I–V 9.00–18.00, VI–VII 10.00–16.00

Konstitucijos 3, LT-09601 Vilnius
(Vilniaus miesto savivaldybė) / (Vilnius City Municipal Government)
Tel. +370 5 211 2031
El. paštas / E-mail: turizmas@vilnius.lt

Darbo laikas / Working hours: I–IV 9.00–17.00, V 9.00–15.45

www.vilnius-tourism.lt
www.vilnius-convention.lt

Vilniaus turizmo informacijos centras neprisiima atsakomybės dėl spausdinimo klaidų ar neatitiktimų, atsiradusių kintant informacijai / Vilnius Tourist Information Centre accepts no responsibility for changes, typesetting or printing errors.

Parengė ir išleido UAB „Naujieji sprendimai“ / Prepared and published by UAB „Naujieji sprendimai“

Kelionė Pūckorių taku

Mėgstančiuosius gamtą ir išsilgiusius ramybės kviečiame aplankyti Pavilnių regioninį parką ir pasigrožėti Vilnios slėniu. Palei upę nusidriekiantis Pūckorių pažintinis-istorinis takas leis pajusti gamtos dvelksmą.

1. Pūckorių geologinė atodanga (S. Batoro g.)

Tai viena įspūdingiausių ir aukščiausių atodangų Lietuvoje – puikus pradinis taškas gamtiniam-pažintiniam žygiui. Šis unikalus gamtos objektas 1974 m. buvo paskelbtas geologiniu gamtos paminklu. Atodangos aukštis – 65 metrai, plotis – 260 metrų. Pūckorių atodanga suformavo paskutinieji ledynai ir Vilnios upės srovė. Prie jos atvykstama per Belmonto pušyną, kuriame XIX a. rinkdavosi slapčių filaretų ir filomatų draugijų, besipriešinančių carizmui, nariai. Prie pat atodangos – keli lenkų statyti bunkeriai, XX a. buvusios gynybinės Vilniaus sistemos dalis.

2. Pūckorių gamybinis kompleksas

Tai Pūckorių dvaro (palivarko) dalis, šiuo atveju patogiau pasiekiama įrengtu taku nuo Prancūziškojo malūno. Ties Pūckorių atodanga didelė ir gerai įrengta patrankų liejykla su aušinamaisiais tvenkiniais bei parako malūnais buvo pastatyta XVI a. Dėl šios priežasties iki XVIII a. vidurio dvaras priklausė Lietuvos Didžiosios Kunigaikštystės vyriausybei išdū, patrankų gamykla buvo Artilerijos vadovybės žinioje. Pūckorių liejykloje buvo liejamos įvairaus dydžio patrankos – grėsmingas ginklas tuomet kėlė didelį susidomėjimą. Liejykla turėjo savo pabūklų bandymo poligonus, artileristų mokymo laukus. Joje savo patrankas remontavo ir įrangą naudojoši švedų, rusų (Petro I), prancūzų (Napoleono) armijų daliniai. Pūckorių (Puškarnios) dvare XIX a. pradžioje veikė vienas didžiausių ir gražiausių Lietuvoje malūnų, kuriame buvo net dvylika gėrų. Vėliau dalis malūno pritaikyta popieriaus fabrikui. 1905 m. Puškarnia buvo minima kaip medžio malimo fabrikas, o 1909 m. jame jau buvo gaminamas kartonas, celiuoliuzė, rašomasis popierius, taip pat medžio žallava

Kučkuriškių popieriaus fabrikui. Pastatai labiausiai nukentėjo pasaulinių karų metu. Šiandien regime išlikusį senąjį vandens kanalą, užtvankas, vandens malūno liekanas.

3. Vilnios slėnis

Nuo Pūckorių atodangos atsiveria nuostabi Vilnios slėnis. Vilnios upė vinguriuoja centrine Pavilnių regioninio parko ašimi. Vilnios slėnio šlaitai čia labai įvairūs, sudėtingi, pasipuošę stačiais skardžiais ir atodangomis, glaudžiantys senuosius piliakalnius ir pilkapynus. Vilnia – kairysis Neris intakas, kurios ilgis siekia 80 kilometrų. Žemiau Naujosios Vilnios ji įteka į Pavilnių regioninio parko teritoriją, o ties Gedimino kalnu – į Nerį. Šioje atkarpoje upė primena sraunią kalnų upę, o į jos vandenis neršti atplaukia lašišinės žuvys. Vilnios slėnis buvo Vilniaus pramonės lopšys, pagrindinis energijos šaltinis. Čia kūrėsi pirmosios miesto amatininkų dirbtuvės, malūnai, plytinės. Netoli viena kitos išlikusios net trys senosios vandens užtvankos: Kučkuriškių popieriaus fabriko, Pūckorių malūno bei popieriaus fabriko ir Prancūziškojo malūno vandens užtvanka.

4. Prancūziškasis malūnas (Belmonto)

Puikiame Vilnios vingyje išlikusios Prancūziškojo malūno senosios užtvankos liekanos, virš kurios buvusio kelio vietoje įrengtas patogus pėsčiųjų lieptas. Mūrinį vandens malūną Leoniškių palivarko žemėse XIX a. pr. pastatė prancūzas Karolis Devimas. Dalyje pagalbinių pastatų savininkas įrengė smulkę, nors Vilniaus miesto dūma tokiam ketinimui ir nepitarė. Laikui bėgant, malūnas su pagalbiniu pastatu ir žemės sklypu atitekdavo vis kitiems šeimininkams, tačiau malūno funkcijos nebuvo pakeistos, jame buvo malama ir po Antrojo pasaulinio karo, o žmonių atmintyje išliko pirmąjį savininką menantis malūno pavadinimas – Prancūziškasis. Šiuo metu malūno teritorija neatpažįstamai pasikeitusi, čia įsikūrė pramogų ir poilsio centras.

5. Žemutinis Pavilnys

Pažintinis takas tęsiasi palei geležinkelį ir tampa aišku, kad su Vilnios šlaitais glaudžiai yra susijusi ir Lietuvos geležinkelio istorijos pradžia. 1851 m. carinės Rusijos vyriausybei priėmus nutarimą dėl Sankt Peterburgo–Varšuvos geležinkelio tiesimo, 1858 m. buvo pradėta tiesti jo Daugpilio–Vilniaus–Kauno–Virbalio (Kybartų) atkarpa, kirtusi ir Pavilnio kalvas. O jau 1862 m. kovo 15 d. pro Pavilnį Vilniaus stoties link pradudėjo pirmasis traukinys. Nutiestas plieno kelias ir jais pūkuojantys garvežių traukiami sąstatai lėmė Žemutinio ir Aukštutinio Pavilnio – geležinkelį aptarnavusių darbuotojų ir jų gyvenviečių kūrimąsi. Vilniaus geležinkeliečiai, susibūrę į Gyvenamųjų namų statybos susivienijimą, butyje tiesiog vadintu Kolonija, 1911 m. dabartiniame Pavilnyje įsigijo 80 ha žemės sklypą prie geležinkelio. Žemutinėje terasoje jis buvo suskirstytas į 20 sklypų, aukštutinėje – į 180, kuriuose buvo pradėta statyti namus. „Dirbk mieste, gyvenk Kolonijoje“ – toks buvo Vilniaus geležinkeliečių Kolonijos organizatorių devizas.

6. Tvenkiniai

Vilnios senvagėje nuo piliakalnio link Pūckorių palivarko gyvenamosios zonos tęsiasi seniai įrengtų tvenkinių sistema, maitinama gausių šaltinių. Pūckorių tvenkiniuose įkurtame pagalbiniame ūkyje buvo augami karpiai, veisiami lynai, karosai, lydekos ir kitos žuvys. Pūckorių tvenkinius pamėgo laukinės antys, vištelės, laukiai. Vidurvasary čia žvejoją gamiai su savo jaunikiiais, aplink juos varlinėja gandrai, ratus suka plėšnieji paukščiai. Tvenkiniuose gyvena ūdros, bebrai, ondatros.

7. Šaltiniai

Vilnius įspūdingas savo kraštovaizdžiais, turtingas požemio vandens šaltinių, maitinančių senąjį miestą. Dėl palankios sostinės aplinkinių geologinės raidos susidarė ne vienas šaltinis. Vilnios slėnyje vyrauja ledynų sujaukti moreniniai priemėliai ir priemoliai, kai kur pastaita didelių vandeningų tarpusluoksnių intarpų. Iš tų vandeningų nuogulų ir išsileija požeminio

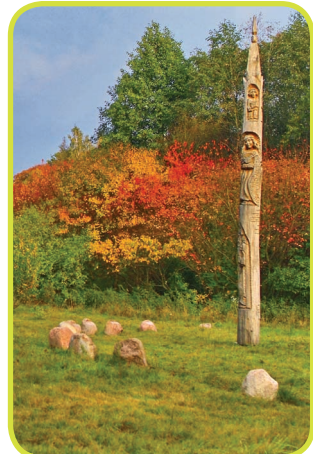
vandens šaltiniai, jų gausu kairėje Vilnios pusėje. Šios versmės papildo šalia esančius tvenkinius. Vilnios upė, o kadaise padėjo sukti Pūckorių malūno vandens ratus.

8. Pūckorių piliakalnis

Pūckorių piliakalnis ir netoli jo rastos senovinės gyvenvietės liekanos mena seniausius Vilnios slėnio istorinius laikus. Archeologiniai radiniai byloja, kad šiose apylinkėse žmonių gyvenata jau akmens amžiuje. Piliakalnį iš trijų pusių supa Vilnios slėnis, rytinėje dalyje jis atskirtas dauba, pietryčių pusėje su pagrindiniu kalvynu jungiasi ožnugaris. Pusės metro storio kultūriniam sluoksnyje rasta lipdytos, nežymiai brūkšniuotos keramikos šukių, geležinis pjautuvas, akmeninio grindinio liekanos. Pūckorių piliakalnis gynybos tikslams buvo naudojamas nuo pirmųjų mūsų eros amžių ir nenustojė savo svarbos iki XIII – XIV a. Jis gali būti siejamas su Vilniaus gynybinio ruožu ir garsia kunigaikščių Alšėniškių pavarde.

9. Saulės laikrodis

Pūckorių pažintiniame take gausu ramių ir jaukių vietų, tinkamų trumpam atokvėpiui. Viena tinkamiausių yra Vilnios slėnio pieva, kurioje stovi saulės laikrodis su išvaizdžiu mediniu stulpu ir akmeniniais stulpeliais, žymintiais valandas. Nuo čia iki pat Pūckorių piliakalnio veda gražuolių ažuolų takas.

10. Pūckorių palivarkas

Archyviniai šaltiniai byloja, kad atodangos papėdėje Pūckorių (Puškarnios) dvaras gyvavo jau XIV a., tačiau iki šių dienų išliko tik XVIII a. ir XIX a. pradžios palivarko pastatų kompleksas, išsidėstęs abipus Vilnios: kluonas, svirnas, tvartas, buvęs kumetynas. Šiuo metu puošniai atrodą suremontuotas pagrindinis gyvenamasis namas ir sutvarkytas vaismedžių sodas.

Walk along the Pūckoriai Path

If you adore nature and long for tranquillity, take a walk in Pavilniai Regional Park and enjoy the Vilnia valley. The Pūckoriai historical and informative path extending itself along the river will let you feel a whiff of nature.

1. Geological Pūckoriai Exposure (S. Batoro St.)

Pūckoriai exposure is considered to be one of the highest and most impressive exposures in Lithuania – a perfect starting point for your trip in order to get acquainted with Lithuania's nature. This unique geological monument was declared protected in 1974. Its height equals 65 metres, and it has a width of 260 metres. It was formed by the last glaciers and by the Vilnia River expanding sideways and broadening its valley. The exposure leads to the Belmontas pinery, a hiding place for members of the secret associations of philaretos and philamatos who were in opposition to the 19th century Tsar's regime. Nearby the exposure are several Polish built bunkers, which belong to the Vilnius defence system of the 20th century.

2. Pūckoriai Industrial Complex

Pūckoriai defence system belongs to the Pūckoriai estate (folwark), which can be easily reached by a path from the remains of a French water mill. Next to the exposure, there is a big and well equipped cannon foundry with cooling ponds and gunpowder mills, which was built in the 16th century. That was the reason the estate was the property of the Treasury of the Great Duchy of Lithuania. The cannon foundry was supervised by cavalry leaders up to the middle of the 17th century. Cannons of different sizes were cast in Pūckoriai cannon foundry, since formidable arming attracted a great deal of attention of the then society. The foundry was equipped with cannon testing and cavalry instruction areas. Swedish, Russian (Peter the Great), and French (Napoleon) military divisions used the equipment of the foundry to repair their cannons. One of the most beautiful and largest Lithuanian mills functioned in

the Pūckoriai (Puškarnia) estate at the beginning of the 19th century. It had 12 millstones. At the end of the 19th century the mill was equipped for paper manufacturing. In 1905 Puškarnia was mentioned as a wood processing factory, and in 1909, it manufactured cardboard, cellulose, writing paper as well as paper material for the Kučkuriškiai paper factory. All of its buildings were mostly destroyed during the Second World War. The old water channel, dams and remains of the mill have survived up to the present day.

3. Vilnia Valley

Pūckoriai exposure is a perfect place to enjoy the marvellous view of the Vilnia valley. The Vilnia River curves in the centre of Pavilniai Regional Park. The slopes of the valley are diverse and complex, sometimes vertically scarred and exposed, with old hills and barrows sheltered on them. The Vilnia River is the left tributary of the Neris River and its length exceeds 80 kilometres. After crossing Naujoji Vilnia area, the river flows into the territory of Pavilniai Regional Park. In Vilnius it meets the Neris River right at the foot of Gediminas Hill. Here it resembles a wild mountain river with various fish of the Salmonidae family coming here to spawn. The Vilnia valley was the main cradle of Vilnius industry as well as the main source of energy. The first Vilnius workshops, mills and brickyards were established there. The place has three old water dams situated near each other: the Kučkuriškiai paper factory, Pūckoriai mill and paper factory and the French mill.

4. French Mill (Belmontas)

The remains of a water dam of the French water mill stand on the beautiful Vilnia curve on its right bank. A new and convenient path has been devised in place of the old one. Charles De Vim, a Frenchman, built a brick mill on the territory of the Leoniškės estate at the beginning of the 19th century. Some of auxiliary constructions were equipped as a pub, despite the fact that the local authorities

of the city of Vilnius did not approve of such a venture. As time went by, the mill, its auxiliaries and land would change owners without changing its functions. It functioned as a mill after the Second World War, and people still remembered its French name that was given to it by its first owner, who was French. Today Belmontas has changed a lot and now it is an entertainment centre with a network of restaurants.

5. Lower Pavilnys

The path goes along the railway and it becomes clear that the slopes of the Vilnia River are closely related to the history of Lithuanian railways. In 1851, the ruler of tsarist Russia authorised the building of the St. Petersburg-Warsaw Railway. In 1858 the building of the Daugpilis-Vilnius-Kaunas-Virbalas (Kybartai) railway section, which crossed the hills of Pavilnys, was launched. On 15 April 1862 the region of Pavilnys saw the first train crossing in the direction of the city of Vilnius. The steel railway and the trains running on it had a great influence on the formation of settlements of railway maintenance personnel in the Lower and Upper regions of Pavilnys. The railway personnel established "The Association of Dwelling Houses Construction", commonly referred to as the Colony. In 1911 they bought 80 ha of the territory of contemporary Pavilnys right next to the railway. Its lower area was divided into 20 sites, whereas the upper area had 180 sites. Later on, the construction of dwelling houses was launched there. "Live in the city, work in the Colony" – that was the motto of the Colony founders.

6. Ponds

The section of the Vilnia River from the hill to the Pūckoriai estate dwelling area presents a vast range of ponds forged many years ago and nourished by beautiful springs. Pūckoriai ponds were used as an auxiliary farming means to breed carps, crucians, pikes and other fish. The ponds are favoured by wild ducks, pullets and coots. In midsummer herons and their offspring usually hunt here, with storks and predator birds whirling around. The ponds are inhabited by otters, beavers and water-rats.

7. Springs

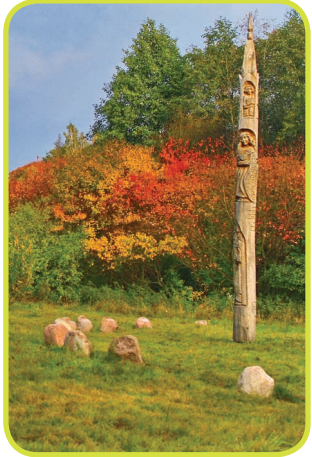
Vilnius is picturesque in its landscape and rich in groundwater springs which fed the old city. Geological development of the surroundings of the capital was favourable for the formation of springs. The Vilnia valley is dominated by till and loam drifted by glaciers, with large aquiferous interstratum spots in places. Groundwater springs come from aquiferous sediment which prevails on the left bank of the Vilnia River. These sources replenish vicinal ponds, the Vilnia River, and once they helped to drive waterwheels of Pūckoriai mill.

8. Pūckoriai Mound

Pūckoriai mound and the remains of an ancient settlement discovered in its surroundings remind us of the oldest times on the territory of the regional park. Archeological findings indicate that this place was inhabited by people as far back as the Stone Age. The mound is surrounded by the Vilnia valley with its eastern part isolated by a dip and its south east side joining the main hills through a wasteland. Archeologists have found barely scratched ceramic smithereens, an iron sickle, and remains of stone grinding processes. Pūckoriai mound was also used for defence purposes from the first centuries of our era until the 13th-14th centuries. It also relates to Vilnius defence section as well as the famous Alšėniškiai family.

9. Sundial

The Pūckoriai informative path is equipped with quite a number of tranquil and cosy places for visitors to have short rest breaks. The best place to rest is a field in the Vilnia valley. There is a sundial standing there decorated with an impressive column and small stone columns to indicate the time.

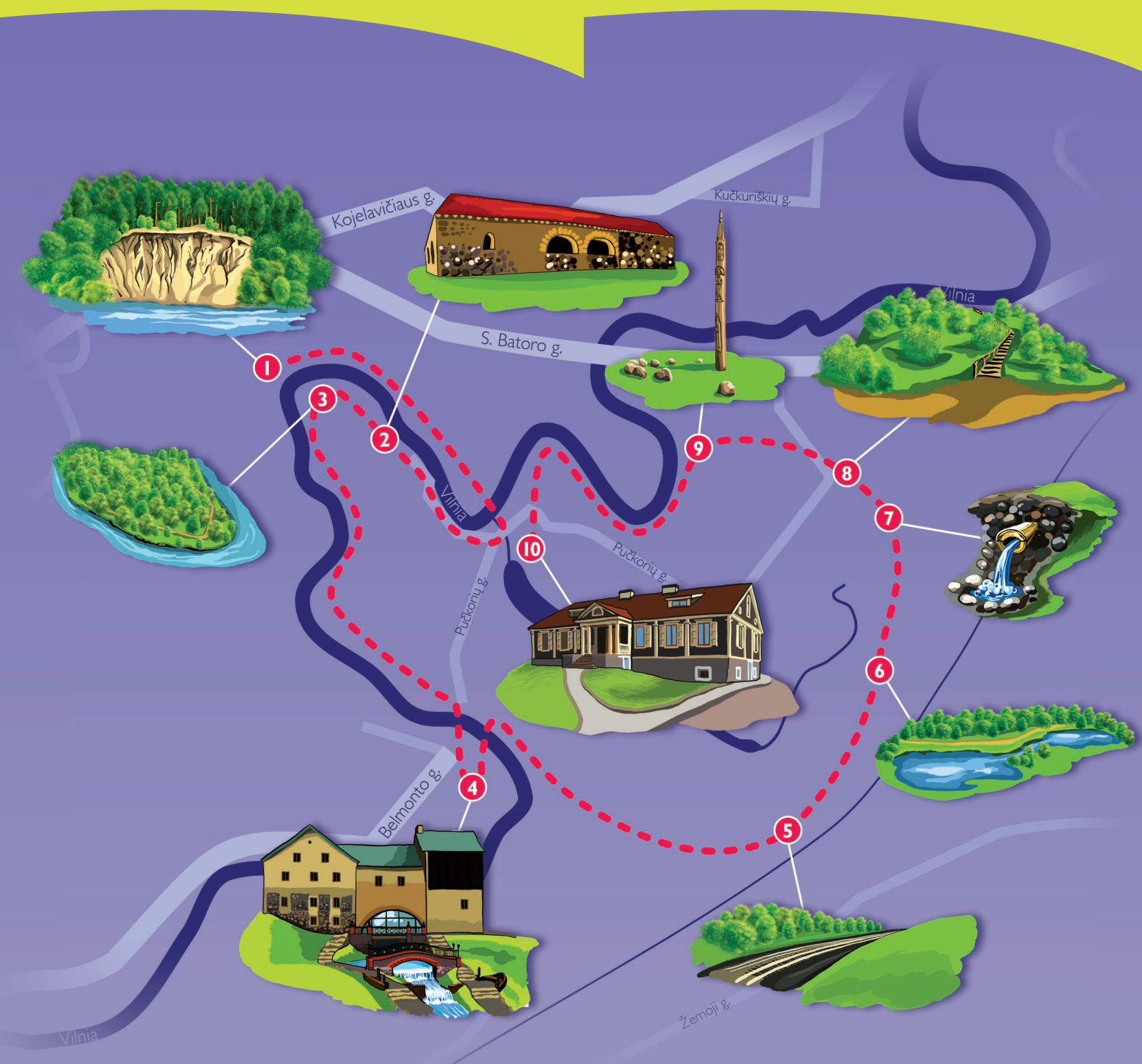
10. Pūckoriai Estate (folwark)

Archaeological sources claim the Pūckoriai (Puškarnia) estate to have existed at the foot of the exposure as far back as the 14th century. However, the estate remains that we witness today, date back only to the 18th and early 19th century and are situated on both banks of the Vilnia River. They include a stack yard, a barn, a stable and former peon dwelling premises. The main house and the fruit tree garden have been restored and finely decorated.

**Kelionė Pūckorių taku
Walk along the Pūckoriai Path
Unterwegs in Pūckoriai
Wędrówka szlakiem Pūckoriai**

Unterwegs in Pūčkoriai

Diejenigen, die die Natur lieben und Ruhe vermischen, laden wir zu einem Besuch im Regionalpark Pavilniai ein, um die Schönheit des Vilnia-Tals zu genießen. Die historische Straße von Pūčkoriai wird Ihnen den erfrischenden Hauch der Natur vermitteln.

1. Geologische Abtragung Pūčkoriai (S. Batoro Str.)

Das ist eine der imposantesten und höchsten Abtragungen in Litauen, der beste Ausgangspunkt für eine Erkundung des Parks. Dieses Naturphänomen wurde 1974 zum geologischen Naturdenkmal erklärt. Die Höhe der Abtragung beträgt 65 Meter, und die Breite - 260 Meter. Sie entstand während der letzten Eiszeit unter Einwirkung der Vilnia. Zur Abtragung fährt man durch den Belmontashain, wo sich im 19. Jh. heimlich die Mitglieder der antizaristischen Organisationen Philareten und Philomaten versammelt hatten. Vor der Abtragung befinden sich einige von Polen gebaute Bunker, ein Teil der Verteidigungssystems von Vilnius aus dem 20. Jh.

2. Produktionsstätte Pūčkoriai

Das ist ein Teil des Gutshofes (Vorwerks) Pūčkoriai, welchen man am bequemsten auf dem Weg, der an der Französischen Mühle vorbei führt, erreicht. In der Nähe der Abtragung Pūčkoriai befindet sich eine Kanonengießerei aus dem 16. Jh. mit Kühlteichen und Schießpulvermühlen. Aus diesem Grunde gehörte der Gutshof bis Mitte des 18. Jh. dem Fiskus des Großfürstentums Litauen, die Kanonengießerei war dem Artilleriekommando untergeordnet. In der Gießerei wurden Kanonen von verschiedenen Größen gegossen, die zum damaligen Zeitpunkt gefährliche und Aufsehen erregende Waffen waren. Die Gießerei hatte auch Übungsfelder, wo die Kanonen getestet wurden sowie die Schießausbildung erfolgte. Die Armeen Schwedens, Russlands (Peter I) und Frankreichs (Napoleon) ließen ihre Kanonen hier reparieren. Im 19. Jh. hatte der Gutshof Pūčkoriai (Puškarnia) eine der größten

und schönsten Wassermühlen in Litauen, die 12 Mahlsteine zählte. Später wurde ein Teil der Mühle in eine Papiermühle verwandelt. 1905 war hier eine Holzmühle, seit 1909 wurden hier Pappe, Zellulose und Schreibpapier hergestellt. Die Gebäude wurden während der Weltkriege verwüstet. Heute sieht man den alten Wasserkanal, Dämme und Reste der Wassermühle.

3. Vilnia-Tal

Von der Abtragung Pūčkoriai aus eröffnet sich ein herrlicher Ausblick auf das Vilnia-Tal. Der Fluss Vilnia ist die Hauptachse des Regionalparks Pavilniai. Die Hänge des Tals weisen sehr unterschiedliche Formen auf. Mal sind sie sehr steil, mal schließen sie kleine Abtragungen oder malerische Hügel ein. Die Vilnia ist der linke Nebenfluss der Neris, ihre Länge beträgt 80 km. Hinter Naujoji Vilnia flussabwärts fließt die Vilnia durch das Territorium des Regionalparks Pavilniai und mündet am Fuße des Gediminas-Berges in die Neris. Auf dieser Strecke ist die Vilnia einem Bergfluss ähnlich, zum Laichen kommen hier Salmoniden flussaufwärts. Das Vilnia-Tal war die Wiege der Industrie in Vilnius. Hier entstanden die ersten Werkstätte der Handwerker, Mühlen und Ziegelfabriken. Nicht weit voneinander befanden sich sogar 3 Dämme, die bis heute erhalten geblieben sind.

4. Französische Mühle (in Belmontas)

An einer Windung der Vilnia sind die Reste des alten Damms der Französischen Mühle erhalten geblieben, über die jetzt eine bequeme Fußgängerbrücke führt. Eine gemauerte Wassermühle auf den Ländereien des Vorwerks Leoniškiės ließ Anfang des 19. Jh. der Franzose Ch. De Vim bauen. In einem Teil der Wirtschaftsräume richtete er eine Kneipe ein, obwohl die Duma der Stadt Vilnius dieses Vorhaben nicht abgesegnet hatte. Mit der Zeit ging die Wassermühle nebst Wirtschaftsräumen

und Grundstück immer in andere Hände über, wurde aber nicht zweckfremd genutzt, das Getreide wurde hier sogar nach dem Zweiten Weltkrieg gemahlen, und im Gedächtnis der Bevölkerung ist der erste Name, die Französische Mühle, haften geblieben. Derzeit hat sich das Gelände der Mühle unverkennbar verändert – hier ist ein modernes Freizeit- und Erholungszentrum entstanden.

5. Das Untere Pavilnys

Die Entdeckungstour zieht sich weiter die Eisenbahnlinie entlang. Hier in diesen Hügeln hat die Eisenbahn in Litauen ihren Ursprung. 1851 beschloss die zaristische Regierung die Eisenbahnlinie Sankt Petersburg – Warschau zu bauen. 1858 begann man, die Strecke Dünaburg-Vilnius-Kaunas-Wirballen (Kybartai) zu bauen, die auch Pavilnys durchquerte. Und bereits am 15. März 1862 fuhr im Bahnhof von Vilnius über Pavilnys der erste Zug ein. Die Eisenbahn trug entscheidend dazu bei, dass sich die Bediensteten der Eisenbahn hier im Unteren und Oberen Pavilnys niederließen. Die Vereinigung der Eisenbahnleute hat 1911 in Pavilnys 80 ha Land für den Hausbau erworben. Die untere Terrasse wurde in 20, die obere - in 180 Grundstücke aufgeteilt, und der Bau begann. Die Lösung der Organisatoren der Kolonie der Eisenbahnbediensteten hieß: „Arbeite in der Stadt, wohne in der Kolonie!“

6. Teiche

Im alten Stromarm der Vilnia vom Burghügel in Richtung des Wohnbereichs des Vorwerks Pūčkoriai erstreckt sich ein System alter Teiche, die von zahlreichen Wasserquellen gespeist werden. Hier werden z.B. Karpfen, Schleie, Karauschen und Hechte gezüchtet. An und auf den Teichen von Pūčkoriai nisten Wildenten, Teichralen und Blässhühner. Im Hochsommer fischen hier Reihher mit ihren Jungen. Störche halten Ausschau nach Fröschen und in der Luft drehen Raubvögel ihre Kreise. Hier leben auch Fischotter, Biber und Bisamratten.

7. Wasserquellen

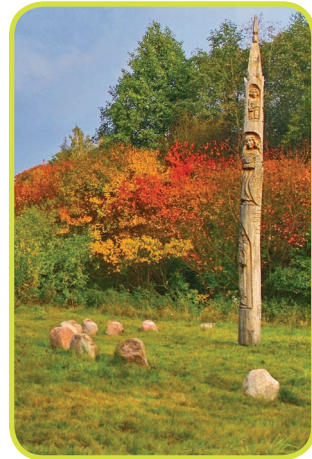
Vilnius umgibt eine imposante Landschaft. Unterirdische Wasserquellen versorgen die Altstadt. Die Geologie der Umgebung der Hauptstadt führte zur Entstehung mehrerer Wasserquellen. Im Vilnia-Tal sind Moränensand und Moränenton vorherrschend, oftmals verlaufen dazwischen Wasserschichten. Aus diesen Schichten entspringen unterirdische Wasserquellen, die besonders häufig am linken Ufer der Neris vorkommen. Die Quellen füllen die in der Nähe befindlichen Teiche und die Vilnia nach, früher haben sie auch die Wasserräder der Mühle mitgedreht.

8. Burghügel Pūčkoriai

Der Burghügel Pūčkoriai und die während der Ausgrabungen in der Nähe entdeckte Siedlung sind Zeugen der prähistorischen Ereignisse im Vilnia-Tal. Die Fundgegenstände deuten darauf hin, dass die Menschen in dieser Gegend bereits in der Steinzeit gelebt haben. Der Burghügel ist von 3 Seiten vom Vilnia-Tal umgeben, im Osten befindet sich eine Mulde, im Südosten verbindet ihn ein Wall mit der Hügelkette. In der 0,5 m starken Kulturschicht hat man Keramikscherven, eine Eisensichel sowie Reste eines Steinpflasters gefunden. Der Burghügel Pūčkoriai diente seit den ersten Jahrhunderten unserer Zeitrechnung zu Verteidigungszwecken und spielte diese Rolle bis hin zum 13. – 14. Jh. Er kann mit dem Verteidigungssystem von Vilnius und mit dem berühmten Fürstengeschlecht Holszański in Verbindung gebracht werden.

9. Sonnenuhr

Am Wanderweg Pūčkoriai gibt es etliche ruhige und gemütliche Flecken, die sich bestens für kurze Rastpausen eignen. Einer der besten Rastplätze ist die Wiese des Vilnia-Tals mit einer Sonnenuhr, die aus einer Holzsäule und Steinpfählen besteht. Von hier aus führt eine Eichenallee bis zum Burghügel Pūčkoriai.

10. Vorwerk Pūčkoriai

Den Archivreisen hat man entnommen, dass das Landgut am Fuße der Abtragung Pūčkoriai bereits im 14. Jh. bestanden hatte. Bis heute ist der Gebäudekomplex aus dem 18. – Anfang 20. Jh. erhalten geblieben, welcher auf beiden Ufern der Vilnia liegt (Scheune, Speicher, Ställe und Gesindehaus). Das rekonstruierte Herrenhaus, von Obstgärten umgeben, steht wieder in seiner alten Pracht.

Wędrowka szlakiem Pūčkoriai

Tych, którzy cenią naturalne otoczenie i pragną odpoczynku, zapraszamy do zwiedzania parku regionalnego położonego w urokliwej dolinie Wilejki. Na biegnącej wzdłuż rzeki ścieżce turystyczno-historycznej Pūčkoriai można poczuć czar przyrody.

1. Odkrycia geologiczne w Pūčkoriai (Puszkarnia, ul. S. Batoro)

To jedna z najwyższych i najbardziej imponujących odkrywek geologicznych na Litwie – wspaniały punkt wyjścia do wędrowki przez świat dziejów naturalnych. Ten unikalny obiekt przyrodniczy w 1974 r. został ogłoszony geologicznym pomnikiem przyrody. Odkrywka ma 65 m wysokości i 260 m szerokości. Ukształtowały ją: ostatni na tych ziemiach lodowiec oraz koryto Wilejki. W pobliżu znajduje się las sosnowy na Belmontce, gdzie w XIX w. odbywały się tajne spotkania członków antycarskich organizacji – filaretów i filomatów. Przy samej odkrywce stoi kilka bunkrów zbudowanych jeszcze przez Polaków, były one częścią XX-wiecznego systemu obronnego Wilna.

2. Kompleks wytwórczy Pūčkoriai (Puszkarnia)

To część folwarku Puszkarnia, do którego najwygodniejsza droga wiedzie od Francuskiego Młyna. Dużą i dobrze wyposażoną odlewnię armat – ta broń budziła wówczas wielkie zainteresowanie. Odlewnia miała własny poligon do prób broni i wyznaczone obszary ćwiczeń artyleryjskich. Remontowali tu swoje armaty i wykorzystywali miejscowy sprzęt wojska szwedzkie, rosyjskie (Piotra I), francuskie (napoleońskie). W dworze Puszkarnia na początku XIX wieku stał jeden z największych i największych młynów na Litwie; było w nim do 12

żaren. Z czasem część młyna przeznaczono pod fabrykę papieru. W 1905 w Puszkarni miała być produkowano tu karton, celulozę, papier do pisania, a także surowce drewniane dla papierni w Kuczkurskach (Kučkuriškis). Zbudowania ucierpiał znacznie w czasie obu wojen światowych. Dziś można tu obejrzeć resztki starego kanału, stawy i pozostałości młyna wodnego.

3. Dolina Wilejki

Przy odkrywce Pūčkoriai otwiera się urokliwa dolina Wilejki. Rzeka wije się wzdłuż osi parku regionalnego. Boki doliny są bardzo różnorodne i malownicze, ozdobione pionowymi odkrywkami i urwiskami, kryjącymi w sobie pradawne góry zamkowe i kurhany. Wilejka jest lewym dopływem Wili, jej długość wynosi ok. 80 km. Wpływa na terytorium parku regionalnego poniżej Nowej Wilejki, a do Wili wpada pod Górą Giedymina. Na tym odcinku Wilejki przypomina rwącą górską rzekę, tutaj w jej wodach odbywają tarło lososie. Dolina Wilejki była kolebką wileńskiego przemysłu, a rzeka głównym źródłem energii. Tutaj powstawały pierwsze miejskie warsztaty rzemieślnicze, młyny i cegielnie. Do dziś pozostały położone blisko siebie trzy stare zapory: papierni w Kuczkurskach, młyna w Puszkarni i kolejnej papierni oraz Młyna Francuskiego.

4. Młyn Francuski na Belmontce

W malowniczym zakolu Wilejki można zachowały się resztki starej tamy Młyna Francuskiego, nad którą zamontowano wygodną kładkę dla pieszych. Murowany młyn wodny na terenie folwarku Leoniški (Leoniskiai) postawił na początku XIX w. Francuz Charles Devim. W części zabudowań pomocniczych właściciel otworzył karczmę, mimo że rada miasta Wilna skrytykowała to przedsięwzięcie. Z biegiem lat młyn, przyległe zabudowania i działka ziemi trafiały z rąk do rąk, jednak młyn wciąż pracował. Mielono w nim zboże jeszcze po II wojnie światowej.

a pamięć ludzka wiernie przechowała nazwę młyna – Francuski – będącą pamiątką po jego pierwszym właścicielu. Do dzisiaj teren, na którym stał młyn, zmienił się nie do poznania – obecnie znajduje się tutaj centrum rekreacji i rozrywki.

5. Kolonia Wileńska (Žemutinis Pavilnys)

Dalej ścieżka turystyczno-historyczna biegnie wzdłuż torów kolejowych. Pozwala to dostrzec, że z Doliną Wilejki wiąże się także początek kolei na Litwie. Po przyjęciu przez rząd carskiej Rosji w 1851 r. uchwały o budowie linii kolejowej Sankt Petersburg – Warszawa, w 1858 r. rozpoczęto prace nad jej odcinkiem Dźwińsk – Wilno – Kowno – Virbalis (Wierbołów/Kybartai, która sięgała wzgórz nad Wilejką. Już 15 marca 1862 r. na stacji w Pavilnys pod Wilnem wtoczył się pierwszy pociąg. Wytyczenie drogi żelaznej spowodowało powstawanie wzdłuż traktacji kolejowej miejscowości, w których mieszkali głównie pracownicy kolei – Žemutinis Pavilnys i Aukštutinis Pavilnys. Zresztyli się oni w towarzystwie budowy domów mieszkalnych, a założone w 1911 roku na 80 hektarach dzisiejszego przedmieścia Pavilnys „osiedle mieszkaniowe” zaczęło nazywać po prostu Kolonią (Kolonia Wileńska); dolny taras podzielono na 20 działek, a górny na 180 i zaczęto na nich stawiać domy. „Pracuj w mieście, mieszkaj w Kolonii” – tak brzmiała dewiza jej założycieli.

6. Stawy

W dawnym korycie Wilejki, na odcinku od Góry Zamkowej do części mieszkalnej folwarku Pūčkoriai, ciągnie się system dawnych stawów – były one zasilane z potężnych źródeł. W stawach majątku Pūčkoriai hodowano karpie, liny, karasie, szczupaki i inne gatunki ryb. Stawy lubią także kaczki, kurki wodne i łyski. W środku lata czaple ze swymi młodymi lowią tu ryby, bociany czają się na żaby, zataczają koła ptaki drapieżne. W stawach żyją wydry, bobry i piżmaki.

7. Podziemne źródła

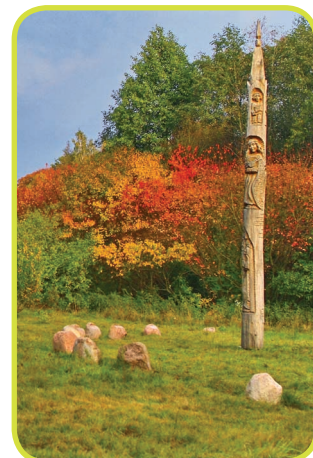
Wilno budzi podziw nie tylko dzięki zapierającym dech krajobrazom. Jest ono bogate także w podziemne źródła, które nawadniały dawne miasto (w okolicach stolicy zachodzący sprzyjające powstawaniu źródeł przemiany geologiczne). W dolinie Wilejki przeważają naniesione przez lodowiec materiały morenowe: piaski gliniaste i glinki. Z tych osadów wytryskały źródła wód podziemnych – jest ich wyjątkowo dużo po lewej stronie Wilejki. Podziemne źródła zasiliły pobliskie stawy, rzekę Wilejkę, a z czasem zakryły też kolami młyna w Puszkarni.

8. Góra zamkowa w Pūčkoriai

Góra zamkowa w Pūčkoriai i odkryte nieopodal ślady prehistorycznych osad odsyłają w najdalsze początki dziejów doliny rzeki Wilejki. Znaleźiska archeologiczne poświadczają, że ludzie żyli tu już w epoce kamienia. Górę zamkową w trzech stron opasuje dolina Wilejki, od wschodu otwiera się kotlina, a od południowego wschodu – poprzez nasyp łączy się z pasmem wzdłuż. W grubej na pół metra warstwie kulturowej odnaleziono skorupy lepiarchy naczyń ceramicznych, lekko kreskowanych, żelazny nóż, resztki wyłożonej kamieniami drogi. Góra zamkowa w Pūčkoriai była używana do celów obronnych od pierwszych wieków naszej ery i nie straciła na znaczeniu do XII-XIV w. Być może należy ją łączyć z systemem obronnym Wilna i z imieniem księcia Holszańskiego.

9. Żegar słoneczny

Na ścieżce turystyczno-historycznej znajdzie się wiele zacisznych i przyjemnych miejsc, gdzie można odpocząć. Może to być na przykład łąka w dolinie Wilejki, gdzie ustawiono zegar słoneczny: drewniany słup z kamiennymi słupkami wokół, które wskazują godzinę. Stąd aż do góry zamkowej w Pūčkoriai wiedzie piękna dębowa aleja.

10. Folwark Pūčkoriai (Puszkarnia)

Źródła archiwalne poświadczają, że folwark Puszkarnia istniał u podnóża odkrywki już w XIV w., jednak do dziś zachowały się tylko zabudowania z XVIII i początku XIX stulecia, które „rozsiadły się” na obu brzegach Wilejki: stodoła, świrno, chlew i była stajnia. Wyjątkowo pięknie wygląda odrestaurowany dom mieszkalny i uporządkowany sad.